

The background features a dark blue gradient with faint, light blue geometric patterns. On the left side, there is a large circular scale with tick marks and numbers ranging from 140 to 260. Several smaller circles and arcs are scattered across the background, some with arrows indicating direction.

RADOŚĆ W MYŚLI ŚW. TOMASZA Z AKWINU

NAUKOWE TOWARZYSTWO TOMISTYCZNE

5 GRUDNIA 2018

DR HAB. MAGDALENA PŁOTKA

TOMASZ A RADOŚĆ

- Radość - pełnia i kres uczuć, w której dokonuje się spełnienie wszystkich pragnień człowieka
- Radość jawi się jako ostateczny cel człowieka i nierozdzielnie towarzyszy sytuacji zbawienia
- Ogólna koncepcja radości: skutku miłości (dążenia) i jej zaspokojenia
- Od miłości do radości
- Struktura uniwersalna radości realizuje się na poszczególnych poziomach życia człowieka:
 - zmysłowym,
 - intelektualnym,
 - duchowym

PLAN WYSTĄPIENIA

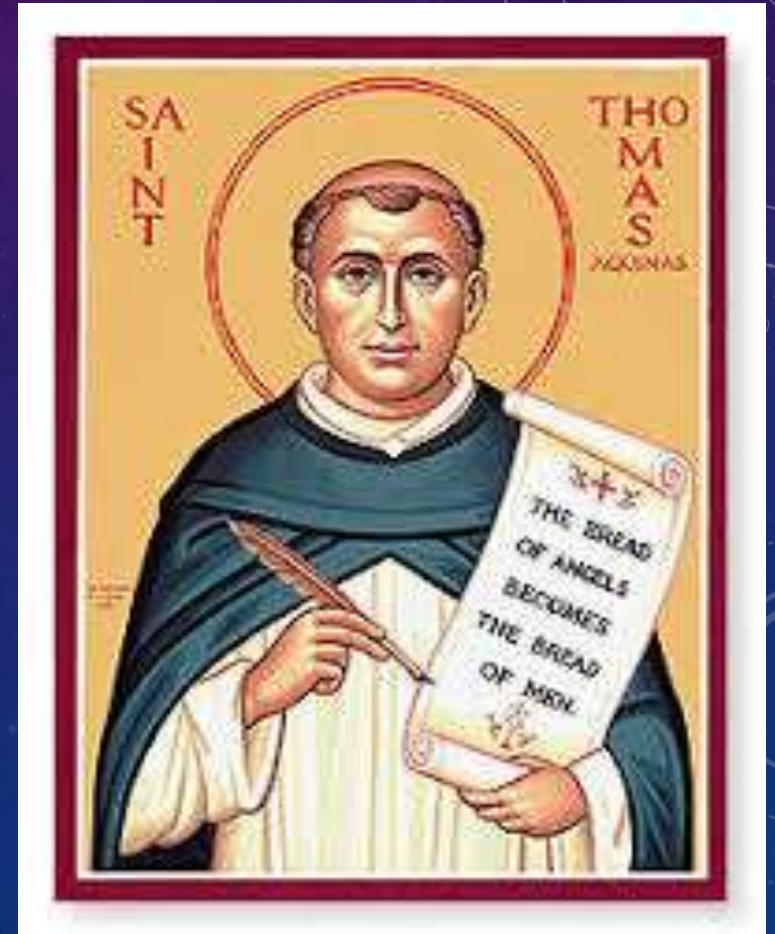
- 1. Opis radości jako odpowiedzi na zyskanie dóbr zmysłowych (radość jako uczucie) - DELECTATIO
- 2. Radość jako afekt woli (GAUDIUM)
- 3. Radość w kontekście teologicznym (radość Chrystusa, radość jako owoc Ducha Świętego)

DELECTATIO: RADOŚĆ JAKO DOZNANIE I UCZUCIE W STH I-II

- Def. uczucia: „uczucie (*passio*) wyraża pewne przyciąganie ku czynnikowi oddziałującemu. [...] przez pożądanie dusza zwraca się ku rzeczom tak, jak są same w sobie” (STH q. 22, art. 2, co)
- Władza pożądawcza – *amor*?
- „w dziedzinie pożądania dobro występuje jako siła przyciągająca, a zło jako siła odpychająca. Dobro więc naprzód wywołuje we władzy pożądawczej pewną skłonność czy zdolność dążenia ku sobie, względnie pewne powinowactwo natury; otóż to urzeczywistnia się w uczuciu miłości” (STH q. 23, art. 4, co)
 - Pożądanie naturalne
 - Pożądanie zmysłowe
 - Pożądanie rozumne

DELECTATIO JAKO UCZUCIE

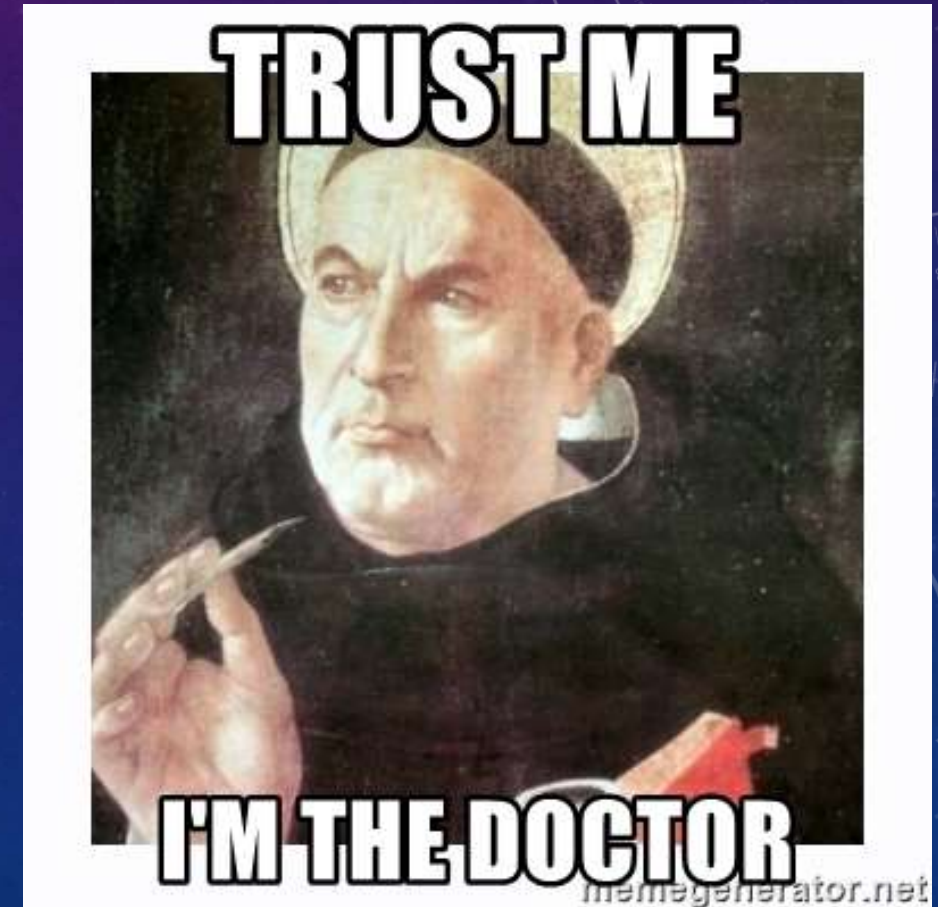
- Radość – uczucie władzy *concupiscibilis* („popędu zasadniczego”)
 - Uczucia, które stanowią jej przejawy, są odpowiedzią na to, czy przedmiot pożądania jest dobrem czy złem.
- Jako uczucie, radość towarzyszy więc spełnieniu, zrealizowaniu pragnienia.
- Delectatio jako radość?
- Delectatio – ruch, działanie, zmiana
 - Utrzymanie równowagi przeciwieństw

PRZYGNĘBIENIE? ZIMOWA CHANDRA? DEPRESJA? TOMASZ RADZI...

- 1) wyptkanie się czy – lub mówiąc kolokwialnie – „wygadanie się” przed przyjaciółmi
- 2) samo współczucie przyjaciół
- 3) kontemplacja prawdy
- 4) Sen i kąpiel

(STH, q. 38, art. 1-5)

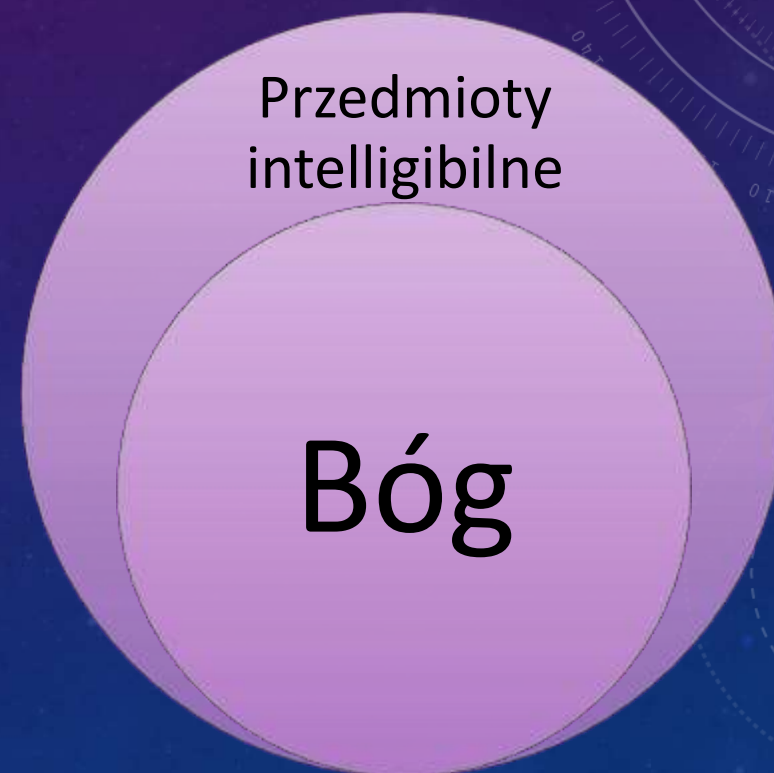

OD DELECTATIO DO LAETITIA

- Radość w swej naturze może się rozprzestrzeniać poza zmysłową sferę człowieka i promieniować na bardziej duchowe wymiary jego natury, aż w końcu rozszerzyć się na całego ducha.
- Tomasz argumentuje, że dzięki radości (przyjemności) duch ludzki ulega poszerzeniu, staje się wielki.
- Władza pożądawcza „ciągnie” ducha człowieka za sobą, by się zespolić z tym, co jest źródłem przyjemności (dobrem)
- (STH q. 33, a. 1, co)

GAUDIUM: RADOŚĆ JAKO AFEKT WOLI W *STH* II-II

- *Affectus* w przeciwieństwie do *passio* nie zawiera momentów cielesności czy bierności, nie jest więc uczuciem w sensie właściwym
- Radość jest tutaj również skutkiem pożądania, tyle że duchowego
- Czy z poznania umysłowego pochodzi miłość umysłowa?
- **NIE**
- Nie można darzyć miłością dowolnego przedmiotu poznawanego umysłowo, lecz tylko „dobro Boże”, które jest jednym z rodzajów przedmiotów intelligibilnych
- (STH, q. 24, art.1, co)

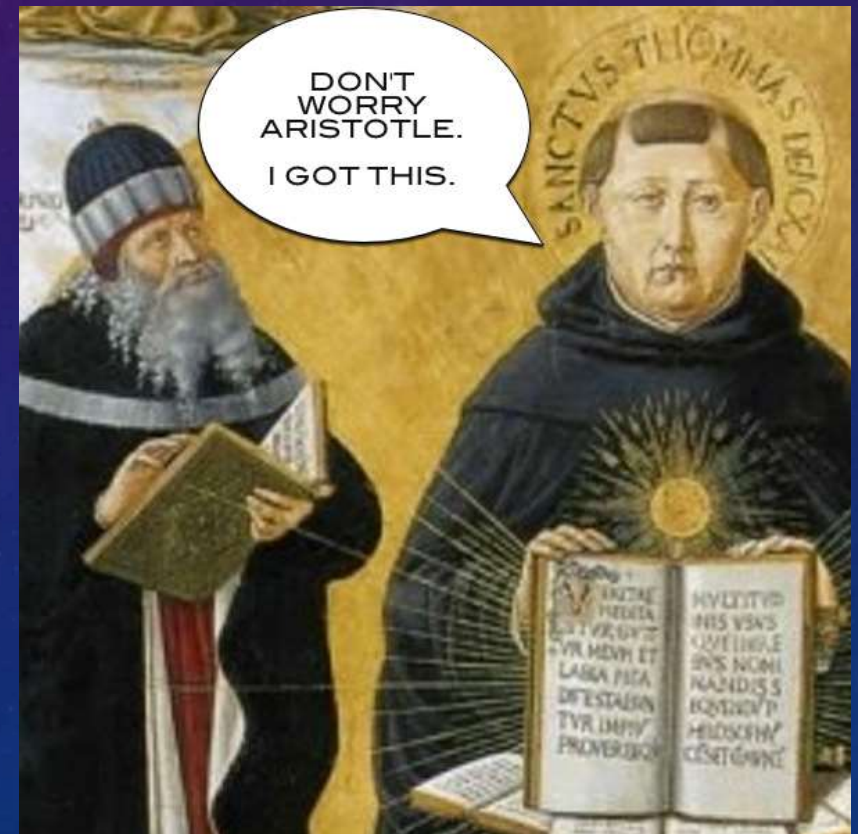
„Miłość na drodze obecnego życia może wzrastać. Dlatego bowiem nazywamy się pielgrzymami, że zdążamy do Boga, który jest ostatecznym celem naszej szczęśliwości. Na tej zaś drodze tym większy robimy postęp, im bardziej do Boga się zbliżamy; a przybliżamy się doń nie krokami ciała, lecz chęciami umysłu. To zbliżenie sprawia miłość, gdyż przez nią umysł jednoczy się z Bogiem”

Miłość pcha człowieka ku różnym dobrom, stoi u podstaw dążenia człowieka również ku dobru najwyższemu, tj. ku Bogu

q. 24, art. 4, co.

CZY MIŁOWAĆ BOGA OZNACZA PORZUCIĆ ŚWIAT? CZY OZNACZA TAKŻE PORZUCENIE MIŁOŚCI DO CZŁOWIEKA?

- Dwa akty jednej sprawności należą do tego samego gatunku
 - Jeżeli człowiek ma miłość (sprawność), to miłością tą będzie miłować zarówno człowieka, jak i Boga (czynności tego samego gatunku).
- Miłość do grzeszników? - Można nienawidzić w grzesznikach ich grzechu, natomiast należy miłować to, „że są ludźmi uzdolnionymi do szczęśliwości wiecznej”. Należy ich kochać z powodu Boga i dla Boga
- Bóg stanowi tu wspólny horyzont, właściwą perspektywę, z której należy spoglądać na świat i drugiego człowieka

RADOŚĆ CHRYSTUSA W III PARS STH

- Czy Chrystus – Bóg-Człowiek – mógł doświadczać ziemskich uczuć, w tym również radości?
- Hilary z Poitiers (ok. 315-367) a Tomasz: dyskusja o cierpieniach Chrystusa
- Skoro Chrystus był bez grzechu, to Jego ludzka natura była bardziej ludzka niż kogokolwiek z ludzi (ludzka natura jest skażona grzechem, a grzech jest wbrew naturze).
- Chrystus miał intensywniejsze *passiones* niż jakikolwiek inny człowiek!
- J 15, 11; J 17, 13; J 5, 17; J 6, 38; Łk 22, 42; Łk 22, 42: Radości nie doświadczał...
- Koncepcja radości jako skutku władzy dążeńiowej

O RADOŚCI FILOZOFICZNIE...

- Zdolność radości (jako doznania) do przekształcania samej siebie
- Intensywne duchowe (intelektualne) życie człowieka - warunek
- Wzmoczona działalność jednej władzy człowieka wypiera i umniejsza działanie innej władzy. Działalność intensywna duszy jest przeszkodą do zaistnienia innej jej działalności (Traktat o człowieku, q. 76, a. 3, co)

